

Недавно је објављено да је, од последица полицијског премлаћивања током демонстрација од 29. јула, преминуо Ранко Панић, присталица СРС-а. Ово је добар повод да се сетимо тзв. алтернативне историје. Реч је о мисаоном огледу који се састоји у томе да се у мислима промени неки догађај. Затим се промишља како би, под претпоставком да је све друго остало исто, изгледала даља историја.

Замислимо, дакле, да је Дачић другачије одлучио. Замислимо да су нову владу ипак образовали СРС, ДСС и СПС. А сада, сетите се да су ДС и ЛДП најављивали могућност „великих грађанских, проевропских демонстрација” у Београду. Замислимо сада да су, у овој нашој, алтернативној историји, пошто се направила трећа Коштуничина влада, такве демонстрације збиља и одржане.

Као и у стварној историји, замислимо да је и овде полиција интервенисала. Да је и овде било доста повређених. Да је и овде један демонстрант тако претучен да је доцније умро. Да је и овде један опозициони посланик добио гумени метак у чело. Да је и овде том посланику сломљена носна кост, а лице било пуно подлива. Да је и овде полиција тукла двојицу новинара, иако су показивали новинарску исказницу. Замислимо, дакле, да се све десило исто као и на митингу 29. јула. Само што су странке стајале на супротним местима у односу на власт и опозицију него данас.

А сада, запитајмо:

– Да ли би изгредници на демонстрацијама били „хулигани”, а за неке новинаре једноставно „стока”? Или би нам на десетине социолога и психолога објашњавало да је ипак реч о младим, незадовољним људима, оправдано фрустрираним „нехуманим друштвеним окружењем” и „личном бесперспективношћу”?

– Да ли би камерман Б92, у тренутку када су четворица полицајаца оборила једног од демонстраната на земљу и почела да га туку, хитро скренуо објектив камере на другу страну и почео да слика пролазнике и дим од сузавца? Или би наставио да снима, после чега би тај снимак био хиљадама пута поновљен као доказ „ауторитарности режима”?

– Да ли би премлаћивање двојице новинара била узгредна вест коју већ сутрадан више нико не би помињао? Или би новинари, дајући на десетине интервјуа Б92 и осталим ТВ станицама, постали медијске звезде и симболи „страдања професије” од „полицијске цокуле”?

– Да ли би ТВ извештај са конференције за новинаре на којој се појављује повређени посланик изгледао тако да камера приказује само водитеља конференције, али не и повређеног посланика? Или би камера из свих углова сликала модре подливе на посланиковом лицу, после чега би тај снимак обишао свет?

– Да ли би смрт једног демонстранта, као последица батинања, била вест коју би новине само узгред забележиле, а ТВ вести чак ни то? Или би то ипак била ударна вест за ТВ дневнике, а штампа данима не би престајала да прозива министра полиције?

Мислим да свако ко имало познаје медијску и политичку позорницу Србије зна одговоре на ова питања. Јасно је да би наши велики медији, пре свих они „еврореформски”, имали сасвим супротан однос према истим догађајима, само да је историја кренула другим током. Наспрам садашњег ћутања о полицијским жртвама и хваљењу полицијске интервенције, вероватно би стајало преувеличавање страдалништва демонстраната и хајка на одговорне у полицији.

Наравно, ни једна, ни друга од ових опција нису добре. Као што полиција треба да ради свој посао, објективно и уравнотежено, исто треба да ради и јавност. Али, ми изгледа само уметмо да идемо из крајности у крајност. Тако је у овој, али и у другим политичким стварима. Ми свет видимо црно-бело: оно што је код политичког супарника мана, то је код нас врлина. „Њихова” полиција, која бије новинара или демонстранта обореног на земљу, јесте „фашистичка”. „Наша”, пак, која то исто ради, јесте „ефикасна” и „модернизована” (или сматрамо да се читава сцена једноставно није ни догодила).

Мислим да постоји јасна граница употребе полицијског пендрека. Ту границу чини новинар са исказницом и демонстрант који лежи на земљи. Такође, мислим да је, 29. јула, та граница прекорачена. Један човек је зато умро. Не треба због тога одмах тражити главу министра полиције. Али, треба тражити објашњења. Јер, претучен новинар сутра може бити из наше редакције, а оборени демонстрант из наше породице. Такође, нешто није сасвим у реду ни са нашим новинарским удружењима, ако им не смета да им прес-исказница не представља заштиту од полиције.

Као што је већ давно речено, у демократији бити опозиција не значи бити без права. Такође, бити опозиција не значи бити изван медија и у пољу где не вреде моралне норме. Неке раније владајуће структуре, политичке и медијске, понашале су се арогантно – као да ће довека господарити политиком и медијима. Да ли је могуће да неко исто мисли и данас?

[објављено: 21/08/2008]